

ADVIES 2204

Advies – Bijkomende steun voor jeugdorganisaties door het coronavirus

Datum: 4 mei 2022

Voorzitter: Amir Bachrouri

Aanwezigen: Lotus Li, Lot De Kimpe, Marnik de Bont, Amir Bachrouri, Franka Foré, Maryline Thiry, Nick Beerens, Fien Morren, Priscilla Keuppens, Jan Langerlaert

De Vlaamse Jeugd Raad, in vergadering op 4 mei 2022, onder voorzitterschap van Amir Bachrouri, en met bovenvermelde aanwezigen, adviseert unaniem het volgende:

1. Monitor scherp of er organisaties zijn die onvoldoende geholpen kunnen worden met de voorliggende steunmaatregelen en hoeveel dat er zijn. Hou hierbij ook rekening met de geleden schade die specifieke organisaties dit jaar nog kunnen voelen. 3
 2. Blijf de komende jaren de gezondheid van de sector monitoren, niet alleen in de strikte financiële zin (cf. solvabiliteit, liquiditeit en financieringsbehoefte) maar ook met het oog op gezonde en veerkrachtige werkingen. 3
 3. Pas het systeem om de bijkomende steunmaatregelen voor organisaties te verdelen en toe te kennen aan zodat het sluitend werkt om de relatieve financiële noden van organisaties op te vangen. 3
 4. Communiceer helder en tijdig met de sector over de procedure en verdeling van de steunmaatregelen. 5
 5. Blijf inzetten op een duurzame, toekomstgerichte structurele financiering van de sector. 5
- Voorzie op korte termijn de vereiste extra middelen om de gevolgen van de veelvuldige spilindexoverschrijdingen op te vangen. Kijk daarbij verder dan de indexering van de loonkosten en zoek oplossingen om ook de stijgende werkingskosten mee in rekening te nemen. 5

Situering

We zijn twee jaar na de start van de globale coronacrisis. Op kousenvoeten durven we nu stilaan weer spreken van een heropleving van de jeugdsector, maar niet zonder daarbij oog te hebben voor de soms stevige financiële kleerscheuren en kwetsuren die organisaties hebben opgelopen doorheen de afgelopen jaren. Ook nu nog voelen ze die.

Concreet zagen organisaties de afgelopen twee jaar een forse daling van hun eigen inkomstenbronnen, deden ze een beroep op hun spaargelden en moesten ze tegemoetkomen aan onvoorziene extra uitgaven. Jeugdorganisaties moesten schakelen en herorganiseren, activiteiten afgelasten of omdenken. Een serieuze impact uitte zich ook in de gebruikelijke partnerschappen van jeugdorganisaties. Zo waren er veel minder aanvragen vanuit de onderwijs-,

welzijns-, cultuur- en sportsectoren om aanbod te voorzien. Om financieel rond te komen, konden organisaties gelukkig gebruik maken van steunmaatregelen, vaak in combinatie met eigen reserves en andere financieringsopties.

Daarnaast waren er ook de extra uitgaven die druk zetten op de boekhouding. Organisaties investeerden meer middelen in transport, accommodatie, aangepast speel- en eetmateriaal, extra communicatie en hygiënisch materiaal. Organisaties staken ook noodgedwongen meer tijd in het opleiden van vrijwilligers en personeel, communicatie naar deelnemers en ouders, het regelen van logistieke zaken (bv. vervoer en locaties die steeds omgeboekt moesten worden omwille van veranderende toegestane bubbelgroottes of maatregelen). De striktere regels en maatregelen creëerden heel wat extra organisatorisch werk, zoals het opstellen van vele alternatieve scenario's voor activiteiten, het aanpassen van draaiboeken aan de voortdurend veranderende situatie en het opzoeken en ontcijferen van procedures en protocollen (niet alleen binnen jeugd, maar ook bij cultuur, sport, de horeca...).

Ook nu nog zien we dat bepaalde deelsectoren relatief meer geraakt zijn door de coronacrisis, gezien de aard van hun activiteiten. De reissector kreeg weer zware klappen te verduren en kon lange tijd niet naar het buitenland vanwege het verbod op niet-essentiële reizen. Bovendien werd de bevolking ook opgeroepen om hun vakantie af te stemmen op hun vaccinatie, waardoor ook heel veel jonge mensen geen reis boekten in afwachting van hun vaccinatie-uitnodiging. Voor de cultuureducatieve sector lag de situatie anders, maar was het resultaat hetzelfde. Veel activiteiten werden eerst niet toegelaten of konden onmogelijk aangepast worden aan de maatregelen of jeugdwerkregels. Bij versoepelingen konden cultuureducatieve organisaties niet volledig heropleven, gezien hun locaties vaak gebruikt werden als test- of vaccinatiecentra en hun partners (kunstenaars, licht- en geluidstechnici, professoren in dans, theater, ...) ondertussen op een andere werkplek of in een andere sector aan de slag waren doordat ze lange tijd zonder werk zaten. Samenwerkingen met onderwijs konden niet meteen heropstarten door langetermijnsplanningen en het langer weren van derden op scholen.

Daarbovenop komen nu – o.m. omwille van andere soorten crisissen – de vele recente spilindexoverschrijdingen. Op 9 maanden tijd zal de spilindex maar liefst vier keer overschreden zijn. Werkgevers worden viermaal geconfronteerd met een stijging van de te maken kosten, zowel op vlak van lonen als werkingsmiddelen. Het federaal Planbureau bevestigt nu al voor 2022 een gemiddelde jaarinflatie van 7,3% tegenover 2,44% in 2021 en 0,74% in 2020. Deze stijging kan en mag niet ten koste van de jeugdorganisaties zelf gaan en vraagt dan ook een bijstelling van de indexering van de werkingsmiddelen.

Kortom: een significant deel van de jeugdsector zit door de naweeën van de coronacrisis, gevolgd door de sterke loonindexeringen, nog steeds in een moeilijke financiële situatie. We zijn daarom tevreden dat de Vlaamse overheid ook dit jaar welgekomen bijkomende steun voorziet voor jeugdorganisaties die erkend en gesubsidieerd worden op basis van het decreet van 20 januari 2012 houdende een vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid, om alvast op het vlak van verliezen omwille van de coronacrisis een financiële ondersteuning te voorzien. In totaal zal 1,773 miljoen euro worden toegekend en verdeeld onder de zwaarst getroffen organisaties. Daarvoor is een berekeningsmethode uitgewerkt die gelijkijkt op de verdeling van bijkomende steunmaatregelen in het najaar van 2021.

In dit advies geven we onze aandachtspunten mee over de te verdelen steunmaatregelen, inclusief de voorliggende criteria en procedure. Evenzeer vestigen we de aandacht op belangrijke bijkomende gewenste beleidskeuzes en maatregelen die het jeugdwerk de komende maanden én jaren blijvend moeten kunnen ondersteunen om weer als vanouds te kunnen schitteren in hun werk met kinderen en jongeren.

Advies

Monitor scherp of er organisaties zijn die onvoldoende geholpen kunnen worden met de voorliggende steunmaatregelen en hoeveel dat er zijn. Hou hierbij ook rekening met de geleden schade die specifieke organisaties dit jaar nog kunnen voelen.

Blijf de komende jaren de gezondheid van de sector monitoren, niet alleen in de strikte financiële zin (cf. solvabiliteit, liquiditeit en financieringsbehoefte) maar ook met het oog op gezonde en veerkrachtige werkingen.

We begrijpen dat het niet haalbaar, noch de bedoeling is om via de bijkomende steunmaatregelen alle geleden schade van het jeugdwerk te dekken. Toch maken we graag een paar bedenkingen.

We weten eerst en vooral dat de impact van deze crisis niet halt hield op 28 januari 2021 (de einddatum van de voorliggende steunmaatregelen), en via verschillende bevestigingen van de sector kunnen we inschatten dat de crisis op zijn minst tot na 2022 voelbaar zal zijn voor onze organisaties. Zorg ervoor dat de toewijzing van deze bijkomende steunmaatregelen scherp gemonitord wordt en het budget indien nodig bijgestuurd. We weten bv. dat bij heel wat organisaties de impact financieel nog duidelijker is geworden in de rest van dit eerste kwartaal, of mogelijk nog verder zal doorzetten de komende maanden. Idealiter wordt de financiële impact van het volledige eerste kwartaal van 2022 in rekening genomen voor de toekenning van de steunmaatregelen.

Voor zover dat laatste niet mogelijk blijkt omwille van o.a. juridisch-technische redenen, vragen we om minstens alert te blijven de rest van dit jaar. (De impact van) corona zal niet voorbij gewaaid zijn op enkele maanden. Blijf de gezondheid van de sector de komende jaren monitoren, niet alleen in strikte financiële zin (cf. solvabiliteit, liquiditeit en financieringsbehoefte), maar ook breder met het oog op het faciliteren van gezonde en veerkrachtige werkingen. Anticipeer op eventuele nieuwe noden omwille van (de naweën van) corona.

Want sommige organisaties zullen nu eenmaal sneller dan andere opnieuw hun financiële toestand van voor de crisis bereiken. Zo zullen organisaties met een hoge subsidieafhankelijkheid, mits de nodige indexeringen, vlotter de crisis doorkomen en opnieuw normaal kunnen werken. Andere organisaties gaan de impact van de crisis op lange termijn moeten verwerken. Dit komt onder andere door de uitloop van competent personeel naar andere sectoren vanwege inactiviteit binnen hun eigen takenpakket, door faillissementen bij partners (bv. reisactoren) of door het wegvallen van aanvragen naar hun aanbod (bv. onderwijs). Deze factoren, die je niet altijd in financiële cijfers kan opsporen, zullen we eveneens moeten monitoren of in de gaten moeten houden (zie ook het volgende adviespunt met concrete aanbevelingen omtrent de verdelingsprocedure).

Tot slot, zoals hierboven al vermeld, zorgt de actualiteit van de razendsnelle opeenvolging van vele spiloverschrijdingen ervoor dat jeugdorganisaties in 2022 voor bijkomende financiële uitdagingen staan. Maak beleidskeuzes die in lijn liggen van de noden in onze sector (zie het laatste adviespunt) en de analyse van de jaarrekeningen. Zet in op het informeren van alle organisaties over de diverse inkomstenbronnen en financiële mogelijkheden waarop ze een beroep kunnen doen.

Pas het systeem om de bijkomende steunmaatregelen voor organisaties te verdelen en toe te kennen aan zodat het sluitend werkt om de relatieve financiële noden van organisaties op te vangen.

Net als vorige jaren geldt dat het beschikbare budget zo zorgvuldig mogelijk moet worden uitgedeeld. We zien dat de berekeningsmethode voor de huidige bijkomende steun gelijk loopt met de berekening voor de bijkomende steun van 2,97 miljoen eind 2021. We bevestigen met dit advies dat we de basisprincipes van die berekeningsmethode ondersteunen (zoals het hanteren van het resultaat van de jaarrekening van 2021 en het werken op basis van begrippen als de *current ratio* en de schuldgraad).

Toch formuleren we bij de concrete uitwerking van de berekeningsmethode graag een aantal bezorgdheden en aanbevelingen. We hernemen daarbij enkele bedenkingen uit het advies 2103.¹

Hou er rekening mee dat de jaarrekening van 2021 een momentopname is

Ook al stellen we het op prijs dat de financiële gezondheid van de organisaties berekend zal worden op werkelijke cijfers van de jaarrekening 2021 en niet op schattingen, benadrukken we graag dat deze cijfers een momentopname voorstellen. Het kan goed zijn dat een organisatie in problemen zat bij aanvang van het jaar, maar dat met de ondertussen uitbetaalde voorschotten en de heropstart van de activiteiten de liquiditeit weer volledig hersteld is. Het kan dus voorkomen dat een organisatie in groep 2 of groep 4 terecht komt terwijl de huidige *current ratio* ver boven de 2 ligt.

Kleine organisaties mogen niet uit de (steun)boot vallen: wissel groep 3 en groep 4 om in de volgorde van verdeling van de middelen

De afgelopen twee jaar maakten nog eens concreet dat kleine jeugdorganisaties sneller in de problemen raken bij stevige financiële schokken zoals veroorzaakt door de coronapandemie. **Het is daarom belangrijk te vermijden dat kleinere jeugdorganisaties in nood pas later aan de beurt komen dan grote organisaties die procentueel een lagere financieringsbehoefte vertonen.** De kans bestaat namelijk dat grotere organisaties sneller in groep 3 zullen belanden dan in groep 4, gezien zij vaker veel lopende schulden en leningen hebben dan een kleinere organisatie en daardoor een hogere schuldgraad vertonen, maar wel geen liquiditeitsproblemen hebben. Terwijl zij hun schulden gemakkelijker zelf dekken dan een kleinere organisatie die in groep 4 belandt met een mogelijk hogere financieringsbehoefte.

We pleiten daarom dat groepen 3 en 4 omgewisseld worden in de volgorde van groepen voor de verdeling van de steunmaatregelen.

Geef prioriteit aan een hogere financieringsbehoefte via een prioritaire groep of via prioritaire verdeling binnen elke groep

Tot slot nog dit: er zijn organisaties binnen onze sector die tot op de dag van vandaag nog steeds de impact van de coronacrisis voelen in hun werking en activiteiten. Daarbij denken we vooral aan organisaties die niet of weinig subsidieafhankelijk zijn en waarvoor de voorschotten slechts een klein deel voorstellen om schulden af te betalen, gezien ze hoofdzakelijk afhankelijk zijn van andere inkomstenbronnen (inschrijvingen bv.). Organisaties die de voorbije maanden blijvend schulden hebben opgebouwd (bv. reisorganisaties die met annuleringskosten en terugbetalingen zaten), gaan – indien ze op basis van jaarrekening 2021 al een ratio hadden van lager dan twee – hun liquiditeitsstand niet hersteld hebben. Hun financieringsbehoefte is groter dan die van andere organisaties binnen onze sector omdat ze het langst de naweeën van corona voelen: internationale reizen zullen nog wel even onzekere ondernemingen zijn, cultureducatieve organisaties hangen dan weer relatief gezien meer af van het weer opstarten van partnerschappen met andere sectoren (onderwijs, cultuur, welzijn).

De heropstart zal voor hen bijgevolg trager en grilliger verlopen. Beide werksoorten maakten bovendien vaak ook al hardere keuzes in hun financieel en organisatorisch beleid de afgelopen tijd (ontslagen, het niet aannemen van tijdelijke werkrachten, freelancers of studenten, uitgaande personeelsleden niet vervangen, investeringen in nieuw materiaal of infrastructuur uitstellen alsook geen nieuwe projecten opstarten of partnerschappen aangaan).

Om zo goed mogelijk aan de eigenheden van deze twee deelsectoren tegemoet te komen zonder de objectieve maatstaven los te laten, en om eenvoudigweg alle organisaties met een significant grotere financieringsbehoefte dan gemiddeld adequaat te ondersteunen, stellen we voor **een extra prioritaire groep te creëren voor de hardst getroffen organisaties.** Die zou kunnen bestaan uit organisaties met een minimale financieringsbehoefte van 10% à 15% en zou voorrang krijgen op groepen 2, 3, 4 en 5 bij de verdeling van de middelen.

¹ Advies 2103 – Bijkomende steun voor jeugdorganisaties door het coronavirus, (<https://vlaamsejeugdraad.be/nl/adviezen/bijkomende-steun-voor-jeugdorganisaties-door-het-coronavirus>).

We zijn er namelijk van overtuigd dat we de gehele jeugdsector zo snel mogelijk terug naar de financiële gezondheid willen brengen van voor de start van de coronacrisis. **De heropleving van de (deelsectoren van) jeugdorganisaties zal niet gelijklopend zijn, gezien de aard van hun activiteiten/samenwerkingen.** We willen de organisaties die ondanks die moeilijke omstandigheden een goed financieel beleid hebben gevoerd en harde keuzes hebben gemaakt op vlak van personeel of uitstellen van investeringen, eveneens een deel van het budget toekennen mochten ze een nood aan extra financiering vertonen. De begroting van 2022, goedgekeurd door de raad van bestuur, lijkt ons daarom de meest interessante maatstaf dankzij de meest recente informatie die ze bevat. Zo vermijden we ook dat deze organisaties onterecht later in de rij komen te staan dan organisaties die op basis van de jaarrekening 2021 een slechte solvabiliteit en/of liquiditeit hadden, maar die ondertussen te boven zijn gekomen dankzij heropstart van activiteiten e.d.

Mocht een prioritaire groep bij de verdeling moeilijk haalbaar zijn, dan stellen wij voor om binnen elke groep de organisaties met de hoogste financieringsbehoefte eerst aan bod te laten komen. Zo zorgen we ervoor dat er een dubbele verdeling plaatsvindt, namelijk: organisaties worden ingedeeld in groepen 2, 3, 4 of 5 en daarnaast zal binnen elke groep het budget niet gelijk verdeeld worden onder alle organisaties, maar op basis van de financieringsbehoefte bekeken worden bij wie de hoogste nood ligt.

Communiceer helder en tijdig met de sector over de procedure en verdeling van de steunmaatregelen.

Net zoals bij voorbije steunrondes komt het erop aan om de procedure en verdeling hiervan duidelijk te communiceren naar de sector. Organisaties zullen zelf een aanvraag kunnen indienen die vervolgens op een aantal criteria beoordeeld zal worden. Wees transparant over deze criteria, specifiek in verwoordingen en zorg voor tijdige communicatie over de criteria en de verdeling.

Blijf inzetten op een duurzame, toekomstgerichte structurele financiering van de sector.

Voorzie op korte termijn de vereiste extra middelen om de gevolgen van de veelvuldige spilindexoverschrijdingen op te vangen. Kijk daarbij verder dan de indexering van de loonkosten en zoek oplossingen om ook de stijgende werkingskosten mee in rekening te nemen.

De voorliggende bijkomende steun voor Vlaams erkende en gesubsidieerde jeugdorganisaties van 1,773 miljoen euro heeft een specifieke doelstelling, met name om “de getroffen meerjarig gesubsidieerde jeugdorganisaties te versterken, in het geval dat het stilvallen of het beperken van de activiteiten de continuïteit van de vereniging en van de werking in het gedrang brengt”. De relevantie van die doelstelling beamen we volmondig: een significant aantal organisaties binnen onze sector wordt ook dit jaar geconfronteerd met de nodige financiële uitdagingen omwille van corona.

Tegelijk zetten de coronapandemie en haar gevolgen voor de jeugdsector op financieel, organisatorisch, inhoudelijk én maatschappelijk vlak extra in de verf hoe belangrijk het is om duurzaam en toekomstgericht te investeren in de jeugdsector – en zo via hen ook in kinderen en jongeren zelf. Een klein jaar geleden hielden we daarom met het advies 2102, “Structureel investeren in het jeugdwerk”, een pleidooi voor een doortastende bijkomende structurele investering in het Vlaamse jeugdwerk van 7 miljoen euro.²

Het proces van de beoordeling van de beleidsnota's en de begrotingsbesprekingen van 2021 resulteerden in een bijkomende investering door de minister van Jeugd in de variabele subsidies van het Vlaamse jeugdwerk van ca. 1 miljoen euro. Een gewaardeerde, maar beperkte stap, gezien de uitdagingen en ambities die op het pad van het

² Advies 2102 – Structureel investeren in het jeugdwerk, p.2 (<https://vlaamsejeugdraad.be/nl/adviezen/structureel-investeren-in-het-jeugdwerk>).

Vlaamse jeugdwerk liggen. We blijven de minister en de hele Vlaamse regering daarom uitdagen om ook de komende jaren blijvend in te zetten op bijkomende structurele investeringen in het jeugdwerk.³

Een golf van spilindexoverschrijdingen

We brengen ons advies 2102 expliciet in herinnering omdat vandaag een nieuwe realiteit de nood aan toekomstgerichte en duurzame structurele investeringen scherp komt stellen. “Het is van 1982 geleden dat een overschrijding van de spilindex zo snel na elkaar plaatsvond”, lezen we op VRT NWS.⁴ Op negen maanden tijd zal de spilindex maar liefst vier keer overschreden zijn. Een eerste keer in augustus 2021, daarna in december 2021, en in recordtijd dit voorjaar al tweemaal, in februari en in april 2022. De vooruitzichten voorzien op dit moment zelfs nog een derde spilindexoverschrijding in november 2022.⁵ Concreet gaat het over een viervoudige (en potentieel vijfvoudige) loonsverhoging op een jaar tijd. Gezien de vaststelling van de looncomponent van de Vlaamse subsidies op 50% betekent dit alvast voor organisaties met procentueel veel hogere personeelskosten een stevige financiële dobber.

Door de algemene inflatie in onze samenleving is bovendien niet alleen de indexering van de looncomponent cruciaal voor de werking van jeugdorganisaties. Ook zij betalen immers (veel) hogere prijzen voor voeding, materiaal, verblijfskosten, energie, transport,... Omdat de werkingsmiddelen niet geïndexeerd worden, zijn organisaties dus meer en meer verplicht om de meerkosten zelf ook door te rekenen aan kinderen, jongeren en hun gezinnen zelf. Een keuze die veel organisaties niet kunnen of willen maken omwille van hun principes, maar die onafwendbaar lijkt.

Samen met Sociale trekken wij dus aan de alarmbel: indien de werkings-, personeels- en VIA-middelen niet verhoogd worden, zullen organisaties moeilijke financiële keuzes moeten maken, met de cruciale laagdrempeligheid van het jeugdwerk in de weegschaal. We hopen dat de hele Vlaamse regering de ernst van die situatie onderschrijft (die overigens voor de hele social-profitsector geldt) en ze de komende maanden tijdens de begrotingsbesprekingen uitdrukkelijk mee op tafel legt.

³ Vlaamse Jeugd Raad, “Geen 7, maar wel 1 miljoen extra voor het Vlaams jeugdwerk. Een te kleine inspanning voor de toekomst” (<https://vlaamsejeugd Raad.be/nl/nieuws/geen-7-maar-wel-1-miljoen-extra-voor-het-vlaams-jeugdwerk-een-te-kleine-inspanning-voor-de-toekomst>).

⁴ VRT NWS, “Spilindex wordt in februari weer overschreden: uitkeringen en ambtenarenweddens stijgen met 2 procent” (<https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2022/01/04/spilindex-belga/>).

⁵ Federaal Planbureau, Indexcijfer der consumptieprijzen - Inflatievooruitzichten (<https://www.plan.be/databases/17-nl-indexcijfer-der-consumptieprijzen-inflatievooruitzichten>).